

Nr. 3 ♦ september 2007 ♦ 35. årg.

Søravnen

DANSK ORNITOLOGISK FORENING
LOKALAFDELINGEN I
ØSTJYLLAND

Fugletælling på Hjelm
Fugletårne op - og ned

Dansk Ornitologisk Forening

Fuglenes Hus
Vesterbrogade 138-140
1620 København V
Tlf.: 33 31 44 04
Fax: 33 31 24 35

www.dof.dk
dof@dof.dk

Giro: 7 00 08 39

DOF er en landsforening for fugleinteresserede og fuglebeskyttelse med afdelinger over hele Danmark. Foreningen er stiftet i 1906.

Foreningens formål er at fremme kendskabet til og interessen for fugle og at virke til beskyttelse først og fremmest af den danske fuglefauna. Dette formål søges fremmet blandt andet ved afholdelse af møder og ekskursioner, udgivelse af et tidsskrift og andre publikationer, samt ved at arbejde for at forbedre fuglenes livsvilkår.

DOF tager del i flere aktiviteter, både i Danmark og internationalt. Fugleværnsfonden ejer og driver en række danske fuglereservater og arbejder desuden for international fuglebeskyttelse. DOF er den danske afdeling af BirdLife International.

Som medlem modtager man gratis Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift (DOFT) (2-4 hæfter pr. år) samt bladene Fugle og Natur (4 hæfter pr. år) og Fugle i Felten (4 hæfter pr. år).

Årlige kontingenter:

Husstandsmedlemskab	495 kr.
Kernemedlem	375 kr.
Junior (u. 18 år)	185 kr.
Medlem (tidl. støttemedlem)	250 kr.

Lokalafdelingen i Århus Amt DOF Århus står for alle lokale arrangementer, og alle DOF-medlemmer kan frit deltage i afdelingens møder og ekskursioner.

Naturcenter Sølyst
Louisevej 100
8220 Brabrand
Giro: 551 0961 (reg.nr. 1551)

www.dofaarhus.dk

På sidste side finder du en liste over lokalafdelingens bestyrelsesmedlemmer og de kontaktpersoner, der repræsenterer de forskellige udvalg og interessegrupper.

Sørvæn

Ansvh. redaktør
Andreas Winding
Bogfinkevej 2,
8654 Bryrup
Tlf. 21781370
soravnen@dofaarhus.dk

Spalteredaktører
Nyheder og aktuelt: Peter Lange
Fra Felten: Benny Kristensen
Ture og Møder: Ole Jensen

Øvrige
Aage Mogensen (DTP)

E-mail
soravnen@dofaarhus.dk

35. årgang
Nr. 3, september 2007
ISSN 0900-1832

Sørvæn er lokalafdelingens blad, og det udsendes 4 gange årligt til alle medlemmer (undt. støttemedlemmer) i Østjylland. Medlemmer udenfor området kan tegne abonnement på bladet for kun 75 kr./ år.

Artikler til Sørvæn sendes som vedhæftet worddokument til ansvh. redaktør på adr. soravnen@dofaarhus.dk

Eventuelt tilknyttede digitale billeder må gerne sendes separat, da det letter den videre bearbejdning. Hvis der indsendes originale tegninger, fotos eller lignende, der ønskes returneret, bedes det bemærket ved fremsendelsen.

Sørvæn redigeres i PageMaker 7.0 for Windows og trykkes på genbrugspapir.

Annoncepriser:

Hel side:
kr. 350,-/nr eller kr. 1.200,-/år

Halv side:
kr. 200,-/nr eller kr. 600,-/år

Sørvæns kalender:

Nr.	Deadline	Udk. ca.
1	1. feb.	15. marts
2	1. maj	15. juni
3	1. aug.	15. sept.
4	1. nov.	15. dec.

Vandaler på spil

Det ældste fugletårn i Østjylland er brændt. Stavtruptårnet ved Brabrand Sø er nu en saga blot, fordi nogen har leget pyromaner i tårnet. Det er desværre ikke det eneste tilfælde af hærværk mod fugletårne. Således er også tårnene omkring Vorup Eng sø udsat for vandalisme, med graffittibemaledede plancher, stjalne kikkerter og andet idioti.

Det er dybt bedrøveligt og dybt beklageligt, at nogen ødelægger andres mulighed for lidt fornøjelse blot for at få et skvæt adrenalin slæbt rundt i deres ynkelige kroppe. Sørgerligt og trist, at de få frimærker af natur, vi har tilbage, ikke kan nydes i fred.

Hvad kan man gøre? Det går jo heller ikke at støbe alle tårnene i beton, sætte videokameraer op og lås på og så kun udlevere nøgler til mangeårige DOF-medlemmer. Det bedste forslag fra redaktionen er, at vi døgnbemande alle tårnene med aktive fuglekiggere. På den måde får vi vel også nogle flere fugle i notesbøgerne; måske kunne man endda lave direkte opkobling til DOFbasen?

Forhåbentlig får vi genopført tårnet ved Brabrand Sø. Det blev i sin tid rejst i et samarbejde mellem DOF og Århus Kommune, herfra skal der i hvert fald lyde en bøn til kommunen om at bidrage til genopførelsen af det stolte tårn. To nye tårne er det dog i mellemtiden blevet til: Pumpestationen i Øster Tørslev Kær er med hjælp fra Onkel Aage blevet til en fin ny udsigtsplatform, der blev indviet 9. september, samt det nye tårn ved Egå Eng sø.

Læs mere om tårnene under Nyheder & Aktuelt.

Andreas Winding

Illustrationer

Tegninger og akvarel:

Mari-Ann Nørgaard: side 21

Christina Kjelsmark: side 22

Fotos:

Stephan Skaarup Lund: forside

Peter Lange: side 5

Hanne Øvlisen: side 7, 10

Bjarne Golles: side 8, 9

Benny Kristensen: side 12,
13, 14, 19

Ursula Burmann: side 15, 16, 17

Peter Nielsen: side 18

Christian Andersen Jensen:
side 18, 19

INDHOLD

Nyheder og aktuelt	4
Fra Felten	11
Optælling af ynglefugle på Hjelm	15
Med bus på fugletur(e)	20
Projekt Slørugle	22
Tænker dyr?	24
Fra fuglekigger til ornitolog	25
Bustur til Vejlerne	26
Kalender	27
Hvem er hvem	31

NYHEDER & AKTUELT

Af Peter Lange

NY
H
E
D
E
R

Velkommen til nye medlemmer af lokalafdelingen

D. 1. august optalte Repræsentantskabets Forretningsudvalg de 505 indkomne stemmer vedr. urafstemningen om forslaget til DOFs nye vedtægter. Resultatet blev et klart ja til forslaget. Stemmerne fordelte sig således:

JA:	486
NEJ:	10
Ugyldige:	9
Blanke:	0

Det betyder, at de nye vedtægter trådte i kraft d. 15. august 2007, og de kan læses på www.dof.dk.

Hermed kan lokalafdelingen også byde velkommen til medlemmerne i de områder af det DOF Viborg, som nu hører under DOF Østjylland: Kjellerup kommune, der nu er en del af Silkeborg kommune, og Hvorslev kommune, der nu er en del af Favrskov kommune. I alt 25 medlemmer fra DOF Viborg er overflyttet til vores område.

Alle har modtaget et personligt brev fra foreningen herom. Velkommen til Jer alle!

Ved samme lejlighed afgiver DOF Østjylland 7 medlemmer, bosiddende i den del af Mariager kommune der overgår til Mariagerfjord kommune, til DOF Nordjylland.

Kender du din fuglelokalitet?

Nu skal der laves vand- og naturplaner i hele landet.

Miljøministeriet igangsatte lige før sommerferien den meget vigtige **idé-fase for Natura-2000-områderne** dvs. fuglebeskyttelsesområderne og habitatområderne. Hele processen skal ende med, at der laves bindende målsætninger og handleplaner for alle Natura2000-områderne, og kan derfor komme til at betyde **knald eller fald for mange af vores bedste fuglelokaliteter, og det kan du hermed få indflydelse på!**

DOF har lavet en ny hjemmeside om idéfasen (www.dof.dk - søg på "Natura"). Det er hensigten med hjemmesiden, at den skal rumme alt, hvad caretakere og lokalafdelingsbestyrelser m.fl. skal bruge for at være med til at levere DOFs bidrag til idéfasen.

Miljøministeriet har søsat hjemmesiden www.vandognatur.dk, hvor man finder oversigt over lokaliteterne, plan for processen, amternes basisanalyser for hvert område, herunder oversigt over trusler og forbedringsforslag m.m.

Se www.vandognatur.dk - find dit lokale område via kortet (findes i højre kolonne). Man bør også læse amternes basisanalyse for sit område; de findes på -Emner/Naturplaner/Naturområder. Basisanalyserne er en status over myndighedernes nuværende viden om de enkelte områder. Her er der mange muligheder for, at lokalkendte DOF'ere kan supplere med ny viden! Nedenfor finder du listen over Natura2000-områder i DOF Østjyllands område. Find dem på www.vandognatur.dk og læs miljøministeriets beskrivelse, basisanalyser m.v. for det pågældende område:

14 Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord	52 Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå
46 Anholt og havet nord for	53 Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov
47 Eldrup Skov og søer og moser i Løvenholm Skov	54 Yding Skov og Ejer Skov
48 Stubbe Sø	55 Stavns Fjord, Samsø Østerflak og Nordby Hede
49 Gudenå og Gjærn Bakker	56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave
50 Tved Kær	57 Silkeborgskovene
51 Begtrup Vig og kystområder ved Helgenæs	

Vrads Sande er en del af Natura2000-område nr. 53, og dermed et af de områder, som skal have en naturplan. Foto: Peter Lange.

- 58 Nordby Bakker
- 59 Kysing Fjord
- 227 Mols Bjerge med kystvande
- 228 Stenholt Skov og Stenholt Mose
- 229 Bjerre Skov og Haslund Skov
- 230 Kaløskovene og Kaløvig
- 231 Kobberhage Kystarealer
- 232 Lillering Skov, Stjær Skov, Tåstrup Sø og Tåstrup Mose
- 233 Brabrand Sø med omgivelser

Har du viden om et eller flere af områderne, som du synes foreningen skal have i overvejelse i sine bemærkninger til planerne, så tøv ikke med at kontakte os. Her i lokalafdelingen foregår arbejdet med at sammenskrive et høringssvar i regi af fredningsudvalget, i tæt kontakt med caretakere m.fl.

Vi planlægger at afholde et møde om idéfasen og DOFs høringssvar, det vil finde sted i løbet af oktober (annonceres via mailliste og hjemmeside – kontakt Peter Lange).

Vand- og Natura-2000-planerne skal være skrevet i 2010 og skal sikre god kvalitet af natur og vandmiljø inden 2015. Det er landets kommuner, der skal føre dem ud i livet.

Fugletårnet ved Brabrand Sø brændt!

Tirsdag d. 23. august tidligt om morgenen brændte Østjyllands ældste fugletårn, tårnet ved sydsiden af Brabrand Sø. Tårnet blev opført i 1981 i et samarbejde mellem Århus Kommune og DOF. Tårnet har flere gange været udsat for hævværk i større eller mindre omfang, men aldrig så grelt som denne gang. I skrivende stund er det uvist, om tårnet genopføres, men lokalafdelingen vil selvfølgelig kontakte Århus Kommune herom.

Mange besøgte DOF/Naturbutikkens stand ved engsøen. Foto: Hanne Øvlisen

*Et trist syn – de sørgelige rester af fugletårnet ved Brabrand Sø d. 23.08.2007.
Foto: Bjarne Golles.*

Fugleåret

Omkring årsskiftet 2007/2008 udkommer *Fugleåret* for første gang. I *Fugleåret* vil du få en samlet oversigt over sjældnere og fåtallige yngle- og trækfugles forekomst i Danmark i 2006.

Indholdsfortegnelsen bliver:

Årsrapporten

SU-rapporten

DATSY-rapporten

Årsrapporter fra feltornitologiske udvalg og grupper i DOF

Årsrapport fra danske fuglestationer

Ringmærkning

Det er naturligvis målsætningen, at *Fugleåret* bliver en fast årlig begivenhed omkring juletid. Det første nr. af *Fugleåret* omhandler 2006, dog behandler Årsrapporten 2005 og 2006.

Fugleåret henvender sig til alle aktive feltornitologer, både de professionelle, og de weekend-aktive. Og vil på fornemste vis kvittere for sidste års feltornitologiske indsats og indrapportering til DOFbasen, SU, samt deltagelse i diverse projekter og aktiviteter med feltornitologisk tilsnit. Rapporten vil blive krydret med mange flotte årsaktuelle farvebilleder af fuglene og naturen, der omgiver dem.

Prisen bliver kr. 150,- (+ forsendelse ca. 25,-), og oplaget vil være begrænset.

Gå ikke glip af denne første-udgave. Hvis du vil være sikker på at få et eksemplar, skal du udfylde din bestilling inden 1. november 2007 – det sker via www.naturbutikken.dk. Skriv "Fugleåret" under bemærkninger. Du vil herefter få tilsendt bogen ved udgivelsen, vedlagt girokort til brug ved betaling.

Nyt fugletårn ved Egå Eng sø indviet

Fredag d. 6. juli var der fest og flag ved Egå Eng sø. Den dag blev fugletårnet ved Egå Eng sø indviet.

Det nye fugletårn ved Egå Eng sø, juli 2007. Foto Bjarne Golles.

Tårnet, der er bygget efter de samme tegninger som det gamle Århus amts tårne (fx træstårnet ved Årslev Eng sø og Sminge sø) er betalt af det australske vinfirma Banrock Station. På dagen blev der holdt taler af bl.a. direktør Tony Sharley fra Banrock Station, og både DOF og DN var repræsenteret med stande, hvor de besøgende kunne få mere at vide om foreningerne, og fuglene ved søen. En række frivillige DOF'ere stillede op med deres scoper og fortalte om de fugle, man kunne se. Der var fx fine sorthalsede lappedykkere med unger lige ud for tårnet. Naturbutikken var også til stede med en flot stand medbringende masser af bøger og kikkerter, der blev ivrigt studeret af de besøgende.

Fuglene vises frem for de besøgende ved Egå Eng sø. Foto: Hanne Øvlisen.

Fra Felten

Af Benny Kristensen

Juni-August

Her langt efter deadline har jeg ladet mig overtale til at forsøge mig som skribent på denne knaldhamrende spændende klumme i vores lokalblad. Som noget nyt, vil jeg i hver periode tage aktuelle emner op, og denne gang vil jeg fremhæve lidt større ynglefugle tal. Vadefugletrækket får også lidt ekstra spalteplass, hvor primært max-antal nævnes. Der blev ikke udløst nogle større "ornitogasmer" i denne periode, om end 3 Sandterner ved Sødringholm Strand er fantastisk.

Fotos ønskes: Har du gode dokumentations fotos fra vores område, jamen så send dem ind! (JPG, 13cm i bredden og 300dpi).

Kilde: Primært DOFbasen, men også data er noteret fra Netfugl, DOFcall, samt direkte kontakt med diverse birdere rundt om i amtet, som hermed takkes varmt for diverse bidrag!

Lappedykkere – ænder

Sortstrubet lom har i 9 fugle i perioden, hvoraf de 8 er noteret ved Eskeplet, fx 5 trækkende 22/7. **Sorthalsede lappedykker** max 5/7 81 adulte og 76 1k Egå Engsø, **Gråstrubet lappedykker** topper med 64 adulte og 76 1k, samme sted og dato. 9/7 trækker en **Almindelig skråpe** forbi Fornæs og 2/8 må vi nøjes med en **Skråpe sp.**, høvlende forbi i modlys ved Gallohaven. **Sule** 34 trækkende forbi Fornæs både 9/7 og 28/8. **Hvid stork** 7 fugle noteret; 12/6 flyver 3 over Bruuns galleri i Århus, **Skestork** 21/8 1k Årslev Engsø - og den tillod sig at svigte Vorup enge! **Sangsvane** 12 observationer, bl.a. ses et par i Vorup enge 1/6-22/6 men det blev ikke til mere. Et indlandsfund af en **Bjergand** hun den 26/6 ved Egå engsø er ski heller ikke helt almindeligt. **Stor skallesluger** hun ses næsten dagligt Årslev Engsø.

Rovbasser

Hvepsevåge 24/8 48 Ålsrode, **Sort glente** 1 på et lidt besynderligt tidspunkt 9/8 ved Ålsrode. **Rød glente** har hele 73 observationer i perioden og lur mig, om der ikke gemmer sig et par nye ynglefund? **Havørn** tegner sig for 19 observationer – alene 9 ved Årslev Engsø, her nævnes dog 2 fugle 5/7 Mossø. **Kongeørn** 23/7 formodentlig en adult Ålsrode, **Fiskeørn**

har 54 observationer, her nævnes 11/8 5 fou Randers Fjord, samt 24/8 5 trækkende ved Sødringholm strand. En yderst smuk og tillidsfuld **Aftenfalk** 25/8 1k, sås raste og jage ved Eskeplet/Overgaard, en fugl flere birdere nåede op at se, takket være en kvik observatør og DOFcall. Der ses 8 **Lærkefalk** i perioden, her nævnes 21/7 2 trækkende over Grenå by. Der er 40 observationer af **Vandrefalk**, som så småt nu er ved at vende tilbage til sine vante efterårs-/vinterlokaliteter fx 18/8 1 juv fou ved Sødringholm strand, som normalt er et godt og eftertragtet spisekammer.

Vagtlernerne har godt nok etableret sig, se afsnittet om ynglefugle. **Engsnarre** byder ind med 27 fugle, hvor Smedegrave/ Karlby Enge bl.a har 5 syngende den 19/6 - herligt.

Vadere

Jamen, herligt at kunne åbne op med **Klyde** 12/6 24 Egå Engsø, **Stor præstekrave** 5/6 170 mellempoldende, Randers Fjord er da en sjat. **Strandhjejle** 25/8 264 Eskeplet, **Islandsk ryle** 29/7 127 Eskeplet, **Sandløber** 29/7 21 Eskeplet, 10 observationer af **Dværgryle** her nævnes 2 21/7 Årslev Engsø, **Temmincksryle** 21 obs, bl.a. 4 ad Årslev Engsø 3/8, **Krumnæbbet ryle** 29/7 7 Eskeplet, **Kærløber** ses 4/8 og 25/8 Eskeplet. **Lille kobbersneppe** 18/

Fjordterne. Foto: Benny Kristensen

8 155 Eskeplet, **Stor regnspove** 24/8 390 Mellempoldende, Randers fjord, **Sortklire** 24 observationer, størst 12 R 17/6 Årslev Engsø, **Rødben** 12/8 topper med 200 Mellempoldende, **Hvidklire** 30/6 160 samme sted, **Svaleklire** 17/7 20 Årslev Engsø, **Tinksmed** 26/6 126 Egå Engsø, **Mudderklire** 8/8 40 Gjerrild klint, **Stenvender** 28/8 19 Fornæs, **Odinshane** 1k sås raste ved Eskeplet, Sødringholm strand 11-12/8, sidstnævnte dato var en DOF-tur, hvor deltagerne var rigtig glade. Var det noget med at damerne medbringer hjemmebag på næste tur?

Kjover - Terner

Almindelige kjove 15 noteres, her nævnes 24/8 3 Sødringholm Strand og 31/8 3 Fornæs. Der er 17 observationer af **Dværgmåger**, men ingen kommer i nærheden af observationen fra Årslev engsø den 3/7 hvor en flok på 12 fugle ses trække vest. **Sildemåge** overrasker med 11/6 med 14 et stykke inde i landet; Kvindsø, ellers sker det på Århus Østhavn hvor 25 fugle noteres 9/7, som dog blegner lidt

i lyset af 400 Rastende på Anholt den 18/8. **Middelhavssølvmåge** 24/8 en smuk 1k Stranden ved Hassensøre. **Rovterne** ses på vel Vest Danmarks bedste lokalitet for arten; nemlig Årslev Engsø 11/6. **Splitterne** 480 fugle optælles ved Bønnerup strand 18/8. 28/7 høvler 3 adulte **Sandterner** hen over hovedet på observatøren og trak videre syd over - fantastisk (ærgeligt, at der ikke var en 1k med og mig som fotograf). Det er værd, at bemærke, at der i år ellers kun er gjort 3 andre observationer af enlige fugle herhjemme. I øvrigt må man notere sig, at Treskelbakkeholm i Mariager Fjord er et tidligere velkendt yngleområde for arten, så... **Fjordterne** har fundet sin rute over Årslev Engsø, hvilket 202 trækkende pips den 5/6 bekræfter. **Dværgterne** 21 adulte ses ved Sødring den 27/7 og er ny rekord her, men hvor er alle 1k-erne - skyllet bort, eller? **Sortterne** noteres for 12 eksemplarer 16-17/8 ses 2 adulte og 1 1k fugl Egå Engsø. **Tejst** 82 optælles 13/7 ved Tunø.

Sejlere – Pibere

Mursejler 27/6 1500 over Egå Engsø og 18/7 1400 Vorup Enge, er ski pænt mange. **Vendehals** har 3 observationer bl.a. 24/8 2 Gåsehage + 1 Hassensøre, **Digesvalerne** overnatter igen ved Vorup enge og ikke mindre end 2500 ses æde insekter 16/8, **Landsvale** 26/8 1350 Øer/ Hassensøre, **Bysvale** 31/8 ses 1200 ved Glatved Strand. Et efterhånden sjældent syn opleves på Anholt, 8/6 hvor en **Markpiber** noteres, hvilket er herligt, især hvis den godkendes. **Skærpiber** 2 fugle med føde, tyder vel på et ynglepar den 9/8 ved Sangstrup Klint. **Sortrygget Hvid Vipstjert** han havde unger med en almindelig hvid vips Ebeltoft færgehavn 3/6.

Småfugle

Rødstjert 26/8 50 Anholt, **Bynkefugl** 24/8 100 Øer/Hassensøre, **Sortstrubet bynkefugl** 5/6 1 Årslev Engsø og bl.a. 28/7 Vrads Sande - nok igen ynglende, **Stenpikker** 24/8 45 Øer/Hassensøre, **Misteldrossel** 25/8 55 Salten Langsø, **Savisanger** blev i perioden 7/6- 9/7 noteret 7 gange fra den sædvanlige plads ved Brabrand Sø. Den 6/7 hørtes en **Flodsanger** synge Skarresø. **Gulbug** 3/6 15 sy Anholt, **Lundsanger** 10/6 syngende i en villahave i Rønde, **Rødtoppet fuglekonge** blev efter at

have drevet gæk med Århusbirderne, endelig bestemt 7/6 og set frem til 21/6 Moesgård storskov, men arten blev også noteret 16/6 1 Glatved Strand, samt 19/7 1 syngende Katholm Skov. **Lille fluesnapper** 1 syngende 8/7 i Forstbotanisk have, Århus og desværre ikke genfundet dagen efter. **Grå fluesnapper** 24/8 15 Mårup Sønderstrand, **Pungmejse** noteres 9 gange, største observation 23/7 med 5 fugle Vorup Enge, som må være en familieflok - fedt! **Rødrygget tornskade** 7/8 14 Glatved Strand, samt 24/8 24 Øer/Hassensøre, **Kvækerfinke** 11/6 ved Funderholme er ski et udsædvanligt fund og sidste her.

Udvalgte ynglefugle m.v

Hermed nogle meget forsigtige bud på ynglepar fra et par udvalgte lokaliteter. Skribenten takker varmt CSS, HLL, LTP, PHJ og TBR for vurderinger.

Bjerregrav Mose

Rørdrum 3-4 par, **Rørhøg** 2-3 par, **gøg** 30-35, **Nattergal** 116 sy/par, **Havesanger** 39 sy, **Tornsanger** 156 sy, **Græshoppesanger** 15 sy, **Rørsanger** 60 sy, **Kærsanger** 49 sy, **Løvsanger** 228 sy. Jeg kan varmt anbefale andre at lave koordinerede optællinger!

Dvärgryle. Foto: Benny Kristensen

Mellempoldende, Randers Fjord

Strandskade 10-12, **Klyde** 0-2, **Stor præstekrave** 3- 4, **Rødben** mindst 35, **Havterne** 75- 125 og mindst 6 **Dværgerterner**.

Området mellem Randers og Mariager fjord

Antallet af **Vagtel** er fantastisk med mindst 46 fugle i år! En utrolig tæt bestand, som bringer området blandt de bedste områder for arten herhjemme.

Egå Engsø

Sorthalset lappedykker 62 par med 77 1k er flot. **Gråstrubet lappedykker** 27 par med sølle 16 1k fugle, er i den lave ende. **Lille lappedykker** (vanskelig) der ses jo mange tilflyvende fugle i skrivende stund, men nok omkring 3 par. **Taffeland** max 3 par, **Troldand** 25 par max 125 1k er noteret. En dejlig overraskelse er **Klyde**, som vurderes til 8 par – lad os få nogle flere af dem i amtet! **Lille præstekrave** 3. Det skal blive spændende, at se om de sorthalsede holder ved, eller om de følger "normalen" og forsvinder fra det nyetableret område - helt som det er sket ved Årslev Engsø.

Årslev Engsø

Lider af at være noget tilgroet - og bemærk, at de mange lappedykkere nu er væk. Så her begrænser vi os til at nævne; **Nilgås** 1 par med 6 unger på vingerne og **Lille præstekrave** 2 par.

"Århus Amt"

Rød Glente 4-9 par, **Stor hornugle** mindst 10 par, hvilket er fedt! **Slørugle** 1-4 par - skribenten leder fortsat i Randers området! **Kirkeugle**-bestanden i den nordlige del er stabil, vi kan endog prale af enkelte nye par. Vi har 6 sikre par, men også en række som vi ikke har 100% styr på. Vi ser bestemt med bekymring på fremtiden for denne lille charmerende ugle.

Næste periode dækker **September-November**, så på med vanten og ud og find nogle piphanser! Husk nu at indsende jeres dokumentationsfotos til Søravnen, og helt ærligt: Skriv nu noget i de notatfelter på DOFbasen!

Vi ses derude i Felten!

Islandsk ryle. Foto: Benny Kristensen

Optælling af ynglefugle på Hjelm

Af Arne Bo Larsen

Lørdag den 19. og søndag den 20. maj 2007 var hele caterakergruppen på Hjelm for at foretage en grundig ynglefugletælling.

Vi mødtes alle i Øer ved slusen, hvorfra skipperen på Nana ville sejle os over til Hjelm. Vejret var fint men mere blæsende end ønskeligt. Dvs. da vi kom ud på havet, var bølgerne højere end vi havde forestillet os og netop da der også kom bølger fra en af katamaranerne, der skulle ind til Ebeltoft Færgehavn, blev skipperen bekymret for, at den jolle som vi havde med på slæb, skulle blive smadret, så vi måtte ligge stille indtil disse bølger fra katamaranen var kommet forbi os. Herefter fortsatte vi til kysten af Hjelm.

Havde der ikke været problemer, så viste de sig nu, hvor vi skulle over i den en lille jolle, som blev kastet rundt af bølgerne og det blev da også til en forskrækkelse for os alle, da en af caretakerne blev kastet af kutteren og landede på kanten af jollen halvt i det åbne hav. Kun på grund af en hurtig reaktion fra skipperen og en caretaker kom vi alligevel fuldtalligt i land inkl. et par liter havvand i gummistøvlerne, og turen endte lykkeligt.

Deltagerne på Hjelm, maj 2007. Fra venstre ses: Henrik og Skjold Søndergaard, Arne Bo Larsen, Peter Lange og Ursula Burmann. Foto: Ursula Burmann

På Hjelm var der en varm velkomst fra øens ejere, som bød os på friskbrygget kaffe, lige hvad vi trængte til. De havde fra Hjelm fulgt begivenhederne på havet og havde været en del bekymrede for os i den hårde sø. Under kaffen fik vi en snak om forskellige praktiske ting og om fuglelivet samt fuglebeskyttelsen generelt på Hjelm. Herefter gik vi til Højgården, som vi fik lov til at overnatte i. Det var vild luksus, i modsætning til at skulle sove på stranden imellem mågerne.

Efter udpakningen på Højgården begyndte optællingsarbejdet. For dem der havde været på Hjelm før (1994/1998), var der sket store forandringer. Højlandet er i dag et 3-4 meter højt uigennemtrængeligt tjørnekrat, kun fremkommeligt der hvor fyrvæsenet har ryddet en vej, for at de kunne komme op med deres entrepanørmaskiner, da de skulle rive fyrbølligen ned. På strandene og kysterne er der også groet en del til specielt på NV siden, der

plages med store krat af hybenroser, der breder sig voldsomt.

Vi fik talt rederne på kysten fra Sydhagen øst om til det NØ hjørne, hvor alle ynglende mågevade-fugle og Edderfugl m.m. blev talt op. Senere på eftermiddagen talte vi højlandet op for ynglefugle ved hjælp af kortlægningsmetoden. Det var noget af et arbejde i tjørnekratet. Der var ikke rigtigt noget om natten bortset fra en nattergal, der vækkede en af caretakerne.

Næste dag først på dagen, da solen stod op, fortsatte vi med at tælle op efter kortlægningsmetoden på højlandet, indtil vi havde været hele området igennem. Herefter var det tid til morgenmad.

Formiddagen gik med optælling af strandene og kysterne på Vesthagen. Det var et stort område, der skulle tælles op. Det skulle foregå hurtigt og med stor forsigtighed, af hensyn til ynglefuglene. På en del af området

Mågekoloni på Hjelm med fyret i baggrunden. Foto: Ursula Burmann

var græsset gnavet meget tæt af fårene, men alligevel var der en del reder midt på dette åbne græstæppe.

I den nordøstlige del af området var der en del roser og tjørn, som breder sig voldsomt.

Vurderingen er, at en del Sølvmåger er flyttet fra Vesthagen til de øvrige kyster, hvor der nu er jævnt fordelt med reder øen rundt. Der er ikke så tæt med reder på Vesthagen som tidligere (1994), hvilket der kan være flere årsager til, som f.eks. de tæt afgnavede strandengsarealer, hvor rederne ikke er så skjulte, og de tiltagende høje roser i den

nordøstlige ende af Vesthagen, hvorpå evt. predatorer kan stå og udse sig sit bytte.

Ud for klinten observeredes der 9 Tejster på vandet og der vurderes at være 4-5 ynglepar i klinten på Hjelm.

Ved middagstid da optællingerne var overstået, skulle vi pakke sammen for at vente på kutteren Nana, så vi kunne blive sejlet hjem til Djursland igen. Nu skulle der bearbejdes data og skrives nyheder til Caretakerhjemmesiden.

Resultaterne af optællinger kan ses på www.dofbasen.dk/IBA/lokalitet.php?lokid=112 Hvor du skal slå op under status 2007.

Højgården på Hjelm. Foto: Ursula Burmann

Dvärgmåge. Foto: Peter Nielsen

Gråstrubet lappedykker. Foto: Christian Andersen Jensen

Tejst. Foto: Christian Andersen Jensen

Rødrygget tornskade. Foto: Benny Kristensen

Med bus på fugletur(e)

Af Birgitte Loch Andersen

Så gjorde jeg det igen – tog på en fantastisk fugletur. Øh! Faktisk to ture med en uges mellemrum. Jeg har snydt lidt. Den ene tur var ikke en DOF-tur, men en tur arrangeret af Århus kommunes naturvejleder. Da det var Bjarne Golles, lugtede det lidt af fugl. Ind imellem fik jeg lige den Rødryggede svale ved Årslev Engso. Pyh, det var et overflødigshorn af fugleobservationer indenfor 8 dage. Det føltes næsten som at have spist for meget ris á la mande juleaften. Man kan ikke mere, men når mavepinen er ovre, er man klar igen til næste portion.

Jeg betragter ikke mig selv som nørd. Men en ganske almindelig kvinde med en interesse for fugle, jeg har haft, siden jeg var barn. "Du er nørd" sagde en veninde for nylig "du ved det bare ikke." Så fik vi det på plads. Interessen er da stor, og jeg er ved at komme godt efter dét med stemmerne. Jeg er ikke typen, der tager alene ud med kikkert og teleskop og gennemsøger skov og krat for nye hit. Oplevelsen betyder ikke noget, hvis ikke jeg har nogen at dele den med.

Ture i bus, hvor vi kommer til områder længere væk, har hver gang været en god oplevelse. Vi får set en masse fugle i nogle interessante naturområder. Man er sammen med andre med samme interesse, og man kommer let i snak med nogen. Efterhånden er der kendte ansigter blandt deltagerne. Og så er der det med vejret. Det viser sig, at selv om det hjemmefra ser ud til at blive dårligt vejr, kommer der altid en god tur ud af det alligevel.

WWW.NATURBUTIKKEN.DK

- TIL STØTTE FOR FUGLESAGEN

Kite

Kite er Naturbutikkens eget kikkertmærke. Kite er kvalitetskikkerter i et prisniveau, hvor alle kan være med. Fælles for alle Kite kikkerter er, at man får meget kvalitet for pengene, og i Kite Ibis får man en kikkert på niveau med markedets øvrige high-end kikkerter.

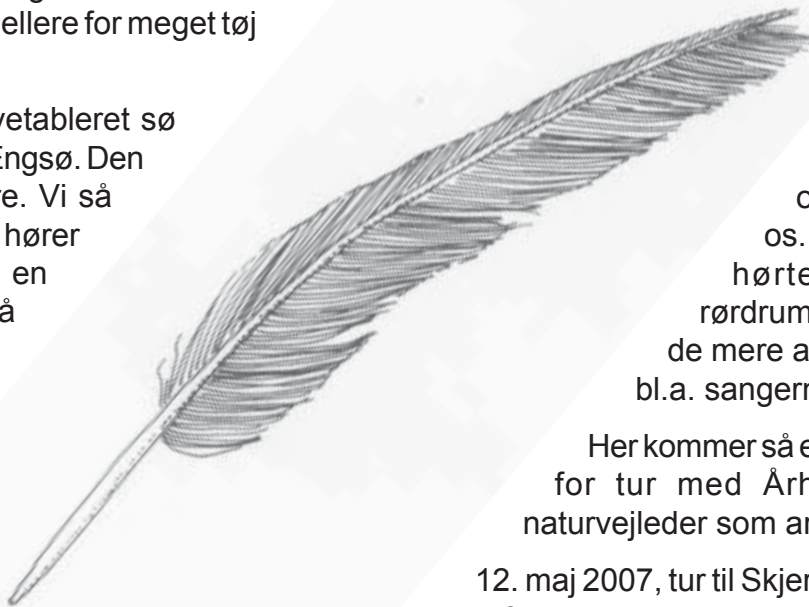
Naturbutikken@dof.dk • tel 33 28 38 38

4. maj 2007 var der tur til Vilsted sø og Vejlerne. Mødested: Musikhuset kl. 8.00, hjemkomst kl. 22. Vi startede ud i koldt og overskyet vejr. De fleste deltagere havde taget for lidt tøj på.

Vi havde haft nogle varme dage op til turen, men denne dag havde meteorologerne faktisk lovet dårligt vejr indtil middag. Det kom til at holde stik, og omkring kl. 13 kom solen frem. Morale: Tag hellere for meget tøj på.

Vilsted sø er en nyetableret sø svarende til Årslev Eng sø. Den er blot meget større. Vi så en masse fugle, der hører hjemme på sådan en lokalitet. Jeg må indrømme, stedet gjorde ikke særlig stort indtryk på mig. Der virkede meget bart, det gjorde det selvfølgelig nemmere at få øje på fuglene. Det gror vel til med tiden, så stedet fremstår mere interessant.

Næh, må jeg så bede om Vejlerne - fantastisk, enestående, betagende. Der var også store næsten bare områder, men det kunne jeg ikke blive træt af at se ud over. Her var et mylder af fugle. Gæs med unger, svaner, mange slags ænder og vadefugle, skestørke, traner m.fl. Vi så 3 rørdrum i luften på samme tid tæt på hinanden, de fløj rundt i flere minutter, dog på nogen afstand fra hvor vi stod. Rørhøge, der lavede opvisning og skreg, eller hvad man skal kalde det. Skægmejsen så og hørte vi også. Skægmejsens stemme havde jeg meget svært ved at høre - underligt, for jeg kan (endnu) nemt høre fuglekongen. Det må være noget med frekvensen, den går ind på? Men på et tidspunkt sagde Bjarne igen, at han kunne høre skægmejsen ude i rørene. Nu skulle det altså være, jeg kunne ikke tage hjem uden at have hørt den.

Jeg rejste mig op (vi sad i græsset og spiste aftensmad), stillede mig klods op ad Bjarne og ventede. Lidt efter: "Nu siger den noget igen - der er den - se hvordan den flyver". Skægmejsen kom flyvende næsten lige over hovedet på os. Sidst på turen hørte vi paukende rørdrum, og så var der de mere almindelige fugle, bl.a. sangerne.

Her kommer så et reklameindslag for tur med Århus kommunes naturvejleder som arrangør.

12. maj 2007, tur til Skjern Å/deltaet. Med bus fra Musikhuset kl. 8.30, hjemkomst kl. 20. Jeg skrev i min logbog: Skiftende vejr, regn, overskyet, lidt sol. Jeg havde taget godt med tøj på, troede jeg, men blev alligevel kold på et tidspunkt. Så satte jeg mig ind i bussen for at få varmen, mens de andre gik ud ad diget mod fjorden. De hørte og så "kun" græshoppesanger og 5 rørhøge, så pynt med det. Man/jeg er efterhånden så forvænt med at få en masse oplevelser på fugleturene, så lidt "spild" er der plads til.

Skjern å og hele deltaet var lige så imponerende som Vejlerne. Vi gjorde holdt flere steder. Et sted, hvor vi gik ud mod fjorden, sad der en stor rovfugl på en pæl i det fjerne. Skoperne kom op, og det viste sig at være en havørn, en ung havørn, som vi også så lette og flyve væk fra os. Skestørke var der flere af, ænder, gæs og vadefugle derudad. Så kom hittet, pomeransfugl, der gik flere på markerne. De skulle angiveligt kun raste der et par uger på deres vej nord på. Så vi var meget heldige at få dem at se. Godt timet, Bjarne!

Græshoppesanger havde jeg til gode, og den har jeg både hørt og set siden. Mæt af oplevelser satte vi kurs mod Århus.

Projekt Slørugle

Dansk Ornitologisk Forening

Følgende er en artikel, som er blevet sendt til en række aviser. I, som er medlemmer af DOF kunne gøre noget for at hjælpe sløruglen her i Østjylland, også selvom man ikke selv bor på en landejendom. For kender man gårdejere i sin omgangskreds, venner, familie eller naboer kunne man gøre en indsats for ugerne, ved at opfordre til at lade en lille lem eller vindue stå åben. Der skal ikke større åbning til end det, der svarer til et halvt A4 ark for at redde sløruglen ind til ly og føde.

Sløruglen er lille og meget smuk. Man ser den sjældent, for den er mest aktiv om natten, mens den sover hele dagen. Sløruglen bor oftest på større gårde, som er omgivet af ekstensivt dyrkede marker og enge og meget gerne med vand i nærheden, fx kanaler, en å, sø eller mose. Den giver ikke meget lyd fra sig, så man bemærker den ikke ved den tuden, som man ellers kender fra uger i uhyggelige film. Tværtimod er sløruglen for det allermeste tavs. Dog vil man kunne høre ungerne hvæse i reden, når de er store og sultne.

Sløruglen er helt speciel sammenlignet med de fleste andre fugle, idet den gerne og helst bor helt tæt på mennesker og ikke lader sig forstyrre af disse. Ofte vil gårdejere, som har slørugler på deres gård, kunne fortælle, at man larmer, arbejder, snakker, hører radio - kort sagt passer sit arbejde og sit menneskeliv, alt imens sløruglen sidder på sin bjælke i ladens mørkeste hjørne og hviler. Først om aftenen/natten, lige før det er blevet helt mørkt, flyver den ud på jagt efter især spidsmus. Sløruglen kan finde sit bytte i totalt mørke ved at "pejle" sig ind på musen og kan, når der er mus nok, bringe mus til ungerne hvert femte minut. Ved at tælle og beregne har man fundet frem til, at et sløruglepar med unger kan fange og æde 8000 mus i løbet af et år. Og det er da en del.

Af og til fanger den også markmus, svaleunger, spurve, rotteunger, stæreunger og andet levende i den størrelse. I de såkaldte "museår"

er der særligt gode forhold for musene og særligt megen føde til dem, og derfor får musene særligt mange ungekuld. I disse år vil sløruglen derfor også have lettere ved at finde føde. Sløruglehunnen bliver fodret med rigtig mange mus i disse museår af hannen, og den vil derfor blive stimuleret til at producere særligt mange æg i disse år, op til 6-7-8 æg kan hun lægge i ét kuld.

Æggene bliver normalt lagt med et par dages mellemrum ét for ét, sådan at ungerne i et

uglekuld vil være "trip-trap-træsko" varierende i størrelse. De vil derfor også forlade reden med et par dages mellemrum efterhånden som de bliver flyvefærdige. Normalt vil sløruglehunnen lægge sine æg fra omkring midten af april, og idet hun så ruger i cirka 40 dage vil de første unger være flyveklare i slutningen af juni. Men igen kan disse tidspunkter fremskyndes i særligt varme og gode forår med mange mus, da hunnen hurtigere end normalt vil stimuleres af de dusinvis af lækre mus, som hannen bringer ind til hende.

På landsplan har DOF's uglegrupper opsat kasser på egnede gårde og bestanden er gennem godt 10 år forøget med næsten 1500% fra ca. 20 kendte par til ca. 300 par i år.

Bestanden var altså reelt tæt på at uddø, men ved flittig og målrettet kasseopsætning er en kæmpe succes skabt. Sløruglen er fortsat i kraftig fremgang! Den helt store fremgang har vi dog endnu til gode her i landsdelen. Her i 2007 har vi kun kendskab til 3 par.

TIRSDAG DEN 30. OKTOBER KAN DU FÅ MEGET MERE AT VIDE OM UGLER VED AT DUKKE OP PÅ SØLYST KL. 19.30.

Kommer du i kontakt med folk som kunne tænke sig en kasse til deres slørugle så kontakt

Peter Hjeds (koordinator for uglegruppen Østjylland)

Båstrupvej 16

Foldby

8382 Hinnerup

8649-6308

2287-5587

mail: peterhjeds@hotmail.com

www.sloerugle.dk

Zoologisk Konservator

O. K. Larsen

Kristrupvej 116

8900 Randers, Danmark

Tlf.: (+45) 86 43 67 70

Anmeldelse

Af Morten Jenrich Hansen

Tænker dyr?

Af Sussie Pagh

Natur og Museum 46. årg. Nr.2, 2007

Udgivet af Naturhistorisk Museum, Århus

Tlf/fax: 86129777/86130882 E-mail: nm@nathist.dk Online-bestilling på www.nathist.dk

36 sider, pris: 60 kr + forsendelse

Abonnement 2007 (4 hæfter): 198 kr.

I dette hæfte fortælles der om mange adfærdsmæssige undersøgelser, der har skullet klarlægge om diverse dyr handler ud fra tankevirksomhed eller mere instinktivt ud fra medfødte evner.

På en letlæselig måde med mange farveillustrationer gennemgås først nogle få oplevelser med kæledyr og dernæst adfærdsstudier gennem historien, fra Darwin til de seneste års studier med tekniske hjælpemidler som fx hjernescannere.

Et afsnit omhandler netop hjernens betydning for adfærden og efterfølges af betragtninger om, hvor svært det kan være at skelne mellem egentlig tankevirksomhed og fx tillærte reflekser eller automatiske adfærdshandlinger.

Det fører videre til, at man må definere, hvad tænkning egentlig er, og Sussie Pagh fortæller herefter om en række forskellige adfærdsformer, der kan tillægges tænkning.

De er delt op i:

Dyr som problemløsere (incl. Brug af værktøj);

Tænkning og sprog;

At udnytte andres reaktion og endelig

Dyr som planlægger.

De fleste af studierne er gjort med dyr i fangenskab, da det er svært at klarlægge årsagen til en adfærd i naturen, hvor man sjældent har styr på de mulige baggrunde for handlingen.

Den fugleinteresserede vil nok bemærke undervejs, at det ikke kun er menneskets nærmeste slægtninge blandt pattedyrene, men også flere fuglearter, der i forsøg har vist evner til at kunne tænke. Fx har Ravne i en volièr udvist evner til "bevidst snyd". En ikke-dominerende han fandt således en del fødedepoter, blot for at en dominerende han derefter åd føden. Senere ledte den første han den dominerende han til allerede tømte fødedepoter, hvorefter den ikke-dominerende Ravn havde tid til at æde af et andet depot.

Hæftet kan anbefales til alle, der forundres over dyrs adfærd - og kan måske få os til at tænke, næste gang vi står i naturen og nyder en fugls adfærd!

Kurser & kommende ture

Fra fuglekigger til ornitolog DEL 2, fra 3. nov - 6. dec 2007

Fuglekursus for fortsættere og andre fugleinteresserede, som vil have fuglene genopfrisket.

Vil du lære sangdroslens sang at kende? - og rødhalsens?

Hvor trækker fuglene? - og hvorhen?

Kan man se en ørn i Århus?

Hvordan tæller man fuglene?

Går du og undres over hvad tallene på kikkerten betyder?

Og er du stadig et stort spørgsmålstegn, når de andre snakker om yngledragt, DOFbasen og invasionsfugle?

Så kom med på fuglekursus i efteråret. Kurserne vil omfatte en introduktion til feltkendetegn og sang hos de almindelige fugle, samt af DOF, vores aktiviteter, og hvad der rører sig blandt fuglekiggerne. Herunder fugletræk, optælling af fugle, notatteknik, DOFbasen, kikkerten, fuglebeskyttelse og reserver.

Kurserne foregår over 6 gange og vil være en vekslen mellem teori og ture ud i området.

Mødested er hver gang på Hinnerup Friskole, Damsbrovej 11, Narring, 8382 Hinnerup.

Underviser vil være Peter Hjeds fra DOF Østjylland.

Kursuspris: 580 kr. (ikke medlemmer) / 530 kr. (medlemmer af DOF - differencen refunderes når kurset slutter). Tilmelding via link nederst på siden.

Der er plads til 18 deltagere på holdet. Udover kursusgebyr vil der være udgifter til kørsel ved ekskursionerne. Kørslen foregår i deltagernes egne biler/underviserens bil. Man afregner kr. 20 til chaufføren, når man kører med.

På kurset bør du medbringe egen kikkert, blyant og notesbog, kaffe/te samt fuglebog.

Kursusgangene for kurserne er som følger:

DEL 2

Lørdag den 3. nov. kl. 9-13 - tur

Torsdag den 8. nov. kl. 19-21 - teori

Lørdag den 17. nov. kl. 9-13 - tur

Torsdag den 22. nov. kl. 19-21 - teori

Lørdag den 1. dec. kl. 9-13 - tur

Torsdag den 6. dec. kl. 19-21 - teori

Tilmelding

Kurserne arrangeres i samarbejde med FOF Favrskov

Tilmelding og yderligere information via FOF Favrskovs hjemmeside (se www.fof.dk)

Bustur til Vejlerne i Hanherred/Thy lørdag d. 29. september 2007

Mødested: P-pladsen ved Musikhuset, Århus kl. 06.25. Bussen kører kl. 06.30 præcist!

Forventet hjemkomst: ca. kl. 17.

Turen går til naturområdet Vejlerne i Nordjylland, et af Danmarks vigtigste vådområder med et meget rigt fugleliv. Området er ejet af de naturbevarende Aage V. Jensens Fonde (<http://www.avjf.dk>), og vi besøger nogle af de besøgscentre og fugletårne, som fondene har opført i området. Vejlerne huser en stor mængde vandfugle, bl.a. grågæs, ænder og vadefugle såsom rødben, klyde og stor kobbersneppe. Blandt de fuglearter, vi kan forvente at se på denne årstid vil være tusindvis af gæs og ænder, forskellige rovfugle, skægmejse og forhåbentlig traner og måske stadig et par skestørke.

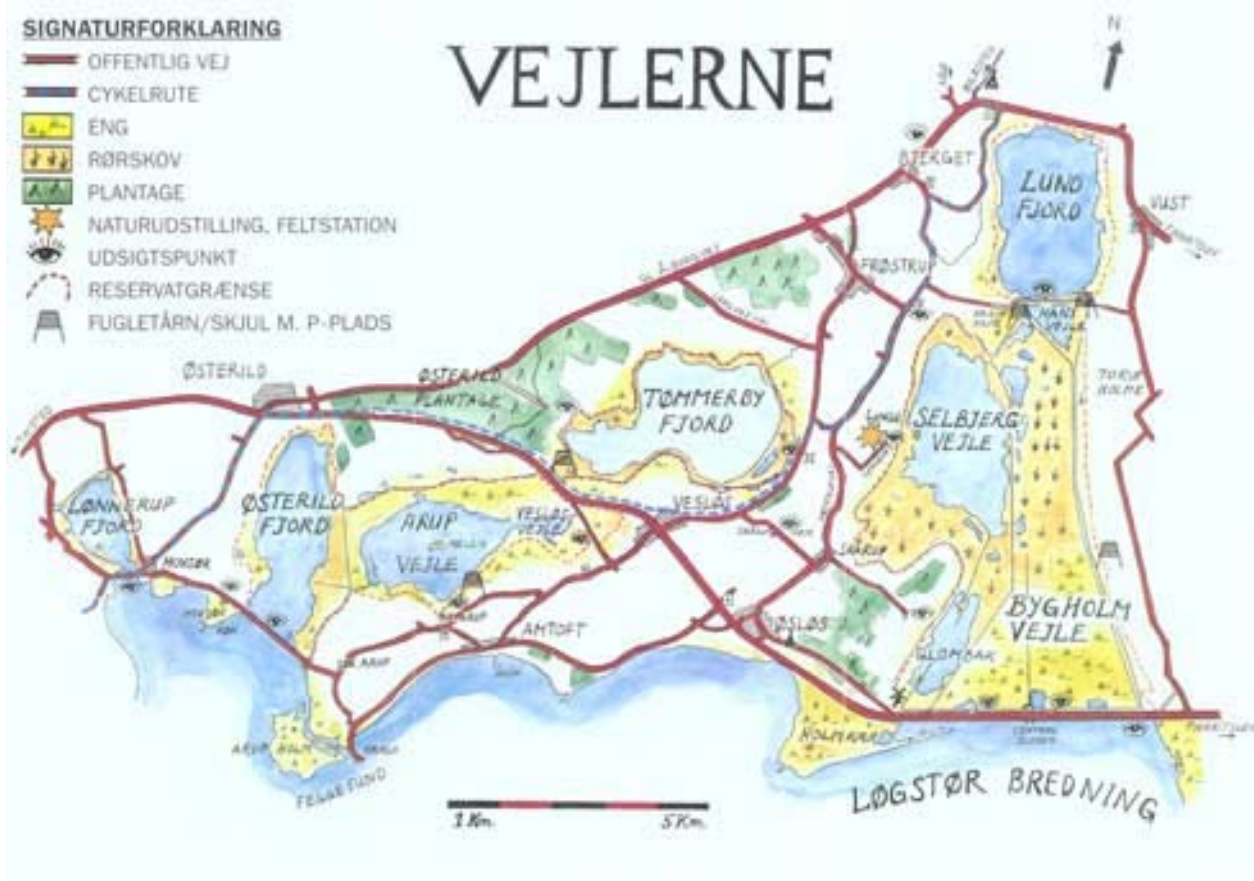
Hvis der bliver tid til det foretages en afstikker til det nærliggende Bulbjerg, hvor en af landets få ridekolonier findes. Du kan holde dig opdateret om fuglene i dagene op til via www.dofbasen.dk.

Turen gennemføres i turistbus, med god plads. Der vil være muligheder for indkøb undervejs.

Du bør medbringe: Kikkert, påklædning efter vejret, mad og drikke til hele dagen.

Turens pris er ved redaktionens afslutning endnu ikke fastlagt, men forventes at blive 200-300 kr., der betales i bussen. Ungdomsmedlemmer (max. 18 år) halv pris. Se nærmere på vores hjemmeside www.dofoj.dk, eller kontakt nedenstående.

Tilmelding: Skal ske skriftligt til turleder Ole Jensen, Torshøjvænget 54, 8361 Hasselager, eller på tlf. 8628 5614, eller på e-mail: ofj@ofj.dk senest 23. september. Husk at oplyse tlf. nr. eller e-mail-adresse ved tilmeldingen.

Kort over Vejlerne. Fra Skov- og Naturstyrelsen.

Kalender

Generelt om vore ture:

Alle er velkomne på turene, tag gerne venner eller familie med. Turene er også for uøvede fuglekiggere! Turlederne fortæller velvilligt om fuglene der ses, også de almindelige arter. Bemærk at der kræves tilmelding ved nogle ture. Medbring altid kikkert, evt. fuglebog samt påklædning efter vejret – de fleste ture gennemføres uanset vejrliget. En god madpakke samt noget varmt på thermokanden er også godt. På de længerevarende ture gøres undervejs stop ved en bager eller købmand.

Bemærk at nogle ture kræver tilmelding. Dette vil altid fremgå af turbeskrivelsen. Ture der gennemføres i privatbiler er også for folk uden bil! Kontakt turlederen, som kan hjælpe med at skaffe kørelejlighed.

Hold også øje med vores hjemmeside på www.dofaarhus.dk, hvor du finder det komplette tur- og mødeprogram. Der kan eventuelt blive arrangeret flere ture og møder.

Tirsdagsmøder d. sidste tirsdag i hver af månederne sep., okt., nov., jan., feb., mar., og april. Alle finder sted på Naturcenter Sølyst, Louisevej 100, i Brabrand. Kontakt vedr. møderne: Kontaktpersonen.

Bidrag til ture og møder sendes til: Ole Jensen, Torshøjvænget 54, 8381 Hasselager. E-mail: ofj@ofj.dk senest 1. februar, 1. maj, 1. august og 1. november.

Søndag 16.9. Fuglene i Favrskov kommune

Mødested og tid: Sløjfen / Hadsten kl. 8.00

Folk, som vil opleve fuglelivet i vores nye store kommune bør deltage. Der er mange fine lokaliteter bl.a. ådale, engdrag, søer og skove. Medbring en tyver til chaufføren, gummistøvler, kikkert, fuglebog samt kaffe på kanden og en termomåtte til at sidde på.

Turleder: Svend Møller Jensen, Søften (8698 6503) og Peter Hjeds, Foldby
Arrangør: DOF Østjylland

Søndag d. 16.9. Tur til Sødringholm Strand.

Mødested og tid: Endnu ikke fastlagt. Det vil kunne læses senere på hjemmesiden og i kommunens turfolder. Kontakt evt. turlederen.

De lysbugede knortegæs vil på dette tidspunkt være ankommet til området. Mængder af andefugle vil også være ved at indfinde sig, og på vaden raster store flokke af hjejler, ryler, spover og andre vadefugle. Over havet gode chancer for suler og kjoever.

Turledere: Lars Maagaard og Lars Tom-Petersen (86418164).
Arrangør: Turen arrangeres i samarbejde med Randers kommunes naturvejleder Lars Maagaard.

Søndag d. 16.9. *Rovfugle over Molslandet*

Mødested og tid: Skelhøj for enden af Ebeltoft Byvej kl. 10
Vejr og vind kan selvfølgelig komme helt på tværs, men med mindre det tordner, sætter vi os på Skelhøje, hvorfra man kan overskue hele Ebeltoft-halvøen. I godt vejr kommer der normalt mange rovfugle forbi, og vi har teleskop med, så vi opdager dem. Der er chance for lærke- og dværgfalk. Svigter trækket, kører vi til Øer for at kratluske efter fugle, planter og smådyr i et par timer. Praktiske oplysninger: Medbring kikkert og tålmodighed!

Turleder: Naturvejleder Morten DD Hansen
Arrangør: Naturhistorisk Museum, Molslaboratoriet og DOF

Søndag 23.9. *Fugletræk ved Øer*

Mødested og tid: P-pladsen for enden af Øreflak ved Hassensør kl. 0700. Varighed ca. 4 timer.
Septembers himmel er så blå, så det tror vi på og drager på tur til et af Østjyllands bedste træksteder, hvor fuglene på de gode dage bare vælter forbi. Der er garanti for træk, men hvilken slags afgøres af vejret. Måske er det småfugle i tusindvis, måske et det pibeænder og bramgæs, der drøner forbi, eller måske ser vi en blanding af det hele, krydret med kjoever, suler og måske en vandrefalk? Alt under 60 forskellige arter vil være en skandale! Praktiske oplysninger: Medbring kikkert og tålmodighed!

Turleder: Naturvejleder Morten DD Hansen
Arrangør: Naturhistorisk Museum, Molslaboratoriet samt Dansk Ornitologisk Forening

Tirsdag 25.9. *DOFbasen*

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
DOFbasekoordinator Peter Lange demonstrerer DOFbasen, med hovedvægt på dofbaseprogrammet, og viser eksempler på hvordan data i DOFbasen kan anvendes. Både nye og øvede brugere kan lære nyt her!

Arrangør: DOF Østjylland

Lørdag 29.9. *Bustur til Vejlerne i Thy.*

Se nærmere omtale inde i bladet.

Søndag 7.10. *Mossø og de midtjyske søer*

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl.09.00
Fælleskørsel til fuglerige steder ved søerne. Stederne varierer alt eftervejr og sæson. Vi anbefaler samkørsel fra Ry, for at begrænse antallet af biler, så tag også 20 kr. med.

Turleder: Claus Ole Madsen, tlf. 8696 1804, Jens Kirkeby tlf. 8689 1920, eller Kurt Ærenlund Pedersen tlf. 8694 8209
Arrangør: DOF Østjylland

Søndag 7.10. Fuglene i Favrskov kommune

Mødested og tid: Kulturhuset / Hinnerup kl. 9.00

Folk, som vil opleve fuglelivet i vores nye store kommune bør deltage. Der er mange fine lokaliteter bl.a. ådale, engdrag, søer og skove. Medbring en tyver til chaufføren, gummistøvler, kikkert, fuglebog samt kaffe på kanden og en termomåtte til at sidde på.

Turleder: Svend Møller Jensen, Søften (8698 6503) og Peter Hjeds, Foldby
Arrangør: DOF Østjylland

Søndag 14.10. Småfugletræk!

Mødested og tid: Molslaboratoriet, Strandkærvej 6, Femmøller kl. 0730

Det er tid til duer og drosler. Ved vestlige vinde viser erfaringen, at der kommer rigtig mange småfugle trækkende inden om Ebeltoft Vig lige hen over Molslab – de skal tælles i titusinder på de gode dage. Hvis vinden arter sig helt forkert, ændres destinationen tilsvarende; det vil fremgå af kalenderen på fugleognatur.dk dagen inden.

Praktiske oplysninger: Medbring kikkert og tålmodighed!

Turleder: Naturvejleder Morten DD Hansen
Arrangør: Naturhistorisk Museum, Molslaboratoriet og DOF

Tirsdag 30.10. Ugleaften

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30

Medlemmer af DOF's sløruglegruppe i Østjylland løfter lidt af sløret for deres aktiviteter. Se nærmere i næste udgave af Søravnen, eller på vores hjemmeside www.dofoj.dk

Lørdag 3.11. Fra fuglekigger til ornitolog

Fuglekursus for fortsættere og andre fugleinteresserede som vil have fuglene genopfrisket.

Se beskrivelse andetsteds i bladet.

Søndag 4.11. Mossø og de midtjyske søer

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl. 09.00.

Se beskrivelsen søndag 7. oktober

Arrangør: DOF Østjylland

Tirsdag 27.11. Tirsdagsmøde.

Mødested og tid: Naturcenter Sølyst kl. 19.30

Fotografen Søren Skov kommer og fortæller om og viser billeder fra sine ture i 2007, hvor han både har været på Island og ikke mindst i Tibet!

Søndag 2.12. Mossø og de midtjyske søer

Mødested og tid: P-pladsen ved Ry station kl. 09.00.

Se beskrivelsen søndag 7. oktober

Arrangør: DOF Østjylland

Tirsdag 11.12. Julemøde

Mødested: Naturcenter Sølyst kl. 19.30
Traditionen tro holder vi denne aften det sædvanlige julemøde. Deltagerne medbringer dias, billeder, video, eller blot en god historie fra det forløbne år. Lokalbestyrelsen er vært m. gløgg, kaffe, te og juleknas. Vi vil i år også forsøge at have en projektor til computerpræsentationer til rådighed.

Søndag 16.12. Julefugletur til Kalø

Mødested: P-pladsen ved Kalø Slotsruin kl. 12.00. Varighed ca. 2 timer.
Det er sundhedsår i år, og det markerer vi med en afslappet gåtur ud til Kalø Slotsruin, hvor vi undervejs ser, hvor mange fuglearter, man egentlig kan nå op på en dag omkring vintersolhverv. Oven på "anstrengelserne" er der forhåbentligt ekstra plads i maven til julemaden i ugerne, der følger. Der skulle være chance for alt godt i dykænder samt formentlig spættet sæl og lidt alkefugle. Praktiske oplysninger: Medbring kikkert, varmt tøj og fodtøj!

Turleder: Naturvejleder Morten DD Hansen

Arrangør: Naturhistorisk Museum, Molslaboratoriet og DOF

Se også Århus Kommunes naturvejlederes hjemmeside (findes via lokalafdelingens hjemmeside www.dofaarhus.dk eller hent folderen på biblioteket).

UDLEJES:

BOGPETERS HYTTE

Fuldmuret sommerhus til helårsbrug
beliggende midt i **Fugleværnsfondens** reservat ved **Stubbe Sø** på Djursland.

Huset ligger naturskønt i en lysning i skoven med direkte adgang til søen.
Det er på 80 m² med plads til 6 personer i to soverum.

Der er 8 km. til Ebeltoft, 6 km. til badestrand og 20 km. til Grenå.

Pris: 2100 kr. pr. uge + el.

Henv. Peter Lange, tlf.: 8695 0341 eller mail: peterlan@post6.tele.dk

Læs mere på www.dofaarhus.dk/bogpetershytte.
Kun medlemmer af DOF kan leje huset.

Bestyrelsen

Peter Lange (formand,
repræsentantskabsmedlem)
Tujavej 16, Stjær
8464 Galten
86 950341
peterlange@dofaarhus.dk

Ole Jensen (kasserer,
repræsentantskabsmedlem)
Torshøjvænget 54, Kolt
8361 Hasselager
86 28 56 14
ofj@ofj.dk

Bjarne Golles
(repræsentantskabsmedlem)
Louisevej 100
8220 Brabrand
86 25 04 43
bg@nat.aarhus.dk

Peter Hjeds
(repræsentantskabsmedlem)
Båstrupvej 16, Foldby
8382 Hinnerup
86 49 63 08
peterhjeds@hotmail.com

Steen Gert Larsen
Grøfthøjparken 161, 10.
mf.
8260 Viby J
86 28 50 05
steen.gert.larsen@get2net.dk

Jens Bonde Poulsen
Hevringvej 24, Hevring
8950 Ørsted
86 48 82 75
jensbonde@elrotel.dk

Andreas Winding
Bogfinkevej 2
8654 Bryrup
21 78 13 70
soravnen@dofaarhus.dk

Henrik Søndergaard (suppl.)
Svalevej 11, Hadbjerg
8370 Hadsten
86 91 40 36
pluvialis@mail.dk

Ann Pia Jørgensen (suppl.)
Tornhøjvej 1, Koed
8560 Kolind
87 74 06 06
pia@koeds.net

Kontaktpersoner

Favrskov Kommune

Peter Hjeds / Svend M. Jensen, Holmelundsvej 29,
Søften, 838P2 Hinnerup, 86 98 65 03

Norddjurs Kommune

Jens Bonde Poulsen

Odder Kommune

Peter Lange

Randers Kommune

Lars Tom-Petersen, Niels Ebbesensvej 58,
8900 Randers, 86 41 81 64, larstom@proinfo.net

Samsø Kommune

Mogens Wedel-Heinen, Østerlækkevej 52,
8305 Samsø, 86 59 08 48, mowh@post.tele.dk

Silkeborg Kommune

Andreas Winding

Skanderborg Kommune

Peter Lange

Syddjurs Kommune

Joy Klein, Kirkevænget 2, Feldballe,
8410 Rønde, 86 36 71 60, joyklein@post.tele.dk

Århus Kommune

Morten Jenrich Hansen

Fredningsudvalget

Peter Lange

DOFbasen

Peter Lange

Rapportgruppen
(Fugle i Århus amt)

Flemming Holmslykke Nielsen, Humlevej 24,
8543 Hornslet, 86 97 96 91, flemming.holmslykke@mail.dk

Rovfuglegruppen

Svend Møller Jensen, Holmelundsvej 29, Søften,
8382 Hinnerup, 86 98 65 03

Sløruglegruppen

Peter Hjeds

Returadresse: Peter Lange, Tujavej 16, Stjær, 8464 Galten.

Mere end ord.

**Professionel oversættelse
mellem hovedsprogene**

**Statsaut. translatører og tolke
Medlem af
Dansk Translatørforbund
Dansk Ornitologisk Forening
Sociedad Española de Ornitología**

**Argus Sprog ApS ■ Aagaarden ■ Smedebakken 13, Tarup ■ 5792 Årlev
Tlf.: 45 96 97 96 ■ Fax: 45 96 97 97 ■ info@argus-sprog.dk**